11.3.2026

**ASIA: GASGRID FINLAND OY:N LAUSUNTO EDUSKUNNAN TALOUSVALIOKUNNALLE VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄSTÄ (u 15/2026 VP) EDUSKUNNALLE KOMISSION EHDOTUKSESTA EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUKSEKSI EUROOPAN LAAJUISTEN ENERGIAINFRASTRUKTUURIEN SUUNTAVIIVOISTA (TENE), ASETUKSIEN (EU) 2019/942, (EU) 2019/943 JA (EU) 2024/1789 MUUTTAMISESTA JA ASETUKSEN (EU) 2022/869 KUMOAMISESTA**

Gasgrid Finland Oy (Gasgrid) on tutustunut valtioneuvoston kirjelmään (U 15/2026 vp) sekä Euroopan komission julkaisemaan Grids Package -ehdotukseen ja arvioinut Grids Package -ehdotuksen mahdollisia vaikutuksia Suomen ja Suomen lähialueiden energiainfrastruktuurin ja investointien kuin myös siihen liittyvän talouskasvun näkökulmasta. Tämän lisäksi olemme tarkastelleet komission ehdotusta erityisesti PCI-hankkeiden rahoituksen ja verkon kehittämisen näkökulmasta. Gasgridin kolmen PCI-statuksen saaneen vedyn infrastruktuurihankkeen kehittäminen on vahvasti sidoksissa Grids Package -ehdotukseen sisältyvään lainsäädäntöön ja sen kehittämiseen. Gasgridin PCI-hankkeisiin sisältyy myös Suomen kansallinen osuus vedyn tulevasta siirtoverkosta. Siten Grids Package -ehdotukseen sisältyvillä muutoksilla voi olla merkittäviä vaikutuksia vedyn siirtoinfrastruktuurin kehittämiseen myös kansallisesti.

Gasgrid näkee komission Grids Package -ehdotuksen äärimmäisen tärkeänä instrumenttina kehittää energiainfrastruktuureja järjestelmällisesti. Suomen kokonaisenergiajärjestelmä muodostaa jo nykyisellään erinomaisen kilpailuedun vihreän talouden investoinneille. Tästä kilpailuedusta on erittäin tärkeää pitää kiinni.

Gasgrid esittää lausuntonaan eduskunnan talousvaliokunnalle seuraavaa:

## Infrastruktuurin turvallisuuden ja resilienssin parantaminen

Euroopan komission Grids Package vahvistaa energiaturvallisuutta integroimalla toimitusvarmuuden ja resilienssin arvioinnin osaksi kaikkien rajat ylittävien infrastruktuurihankkeiden suunnittelua, edellyttämällä omistusrakenteiden ja toimitusketjujen läpinäkyvyyttä ulkoisten riippuvuuksien minimoimiseksi sekä mahdollistamalla nykyisten verkkojen turvallisuusparannusten rahoittamisen CEF-tuella. Paketin tavoitteena on varmistaa luotettava ja vakaa energiansaanti koko EU:ssa, tukea REPowerEU-toimia ja vahvistaa kriittisiä siirtoyhteyksiä tilanteessa, jossa geopoliittiset riskit, kyberuhat ja verkon pullonkaulat uhkaavat toimitusvarmuutta.

Gasgrid toteaa, että energiaturvallisuutta ja toimitusvarmuutta tulisi tarkastella koko energiajärjestelmän tasolla ja siten energiaturvallisuutta koskevat näkökohdat tulisi ulottaa tasapuolisesti kaikkiin energiainfrastruktuureihin, mukaan lukien kaasuinfrastruktuuriin, ja niitä koskeviin skenaarioihin ja verkon suunnitteluun. Gasgrid pitää valtioneuvoston näkemyksen mukaisesti erinomaisena uudistuksena sitä, että CEF-rahoitukselle kelpoiseksi hankekategoriaksi on lisätty infrastruktuurin turvallisuuden ja resilienssin parantaminen. Kuten valtioneuvosto kuitenkin toteaa, kaasuinfrastruktuurin sisällyttäminen tähän kategoriaan tulisi varmistaa niin kaasujärjestelmän toimivuuden kuin myös koko energiajärjestelmän turvallisuuden ja toimitusvarmuuden näkökulmasta.

Keilaranta 13–19 B
FI- 02150 Espoo
Y-tunnus 3007894-1
Kotipaikka, Espoo
gasgrid.fi

## Komission rooli energiainfrastruktuurin suunnittelussa

Komission esityksen mukaan TYNDP-skenaarioiden valmistelu siirrettäisiin ENTSO-E:lta ja ENTSO-G:lta (sähkön kantaverkonhaltijoiden ja kaasun siirtoverkonhaltijoiden yhteistyöjärjestöiltä) komission alaisuuteen, mikä vähentäisi kansallista vaikutusvaltaa skenaarioiden laadintaan. Tällä hetkellä ENTSO-E ja ENTSO-G ovat vastanneet skenaarioiden muodostamisesta ja ovat siten voineet määritellä sekä lähtötiedot että mallinnusoletukset. Jos valmistelu siirtyy komissiolle, vaikutusmahdollisuudet skenaarioparametreihin ja tulosten kommentointiin kaventuvat ja komission virkamiestyön merkitys kasvaa vastaavasti. Lisäksi on mahdollista, että komissio käyttää ulkopuolisia konsultteja, mikä voi entisestään heikentää prosessin läpinäkyvyyttä ja puolueettomuutta.

Muutoksella on kuitenkin myös mahdollisia hyötyjä. Vastuun siirtyminen voi vähentää ajoittain esiintynyttä vastakkainasettelua ENTSO-G:n ja ENTSO-E:n välillä ja selkeyttää tavoitteita, jos prosessi siirtyy bottom-up-mallista enemmän top-down-ohjaukseen. Jos komission omat politiikkatavoitteet saadaan sisällytettyä skenaarioihin johdonmukaisemmin, yhteiskunnallinen ulottuvuus voi vahvistua ja prosessi mahdollisesti nopeutua.

Asiaa on kuitenkin tarkasteltava erityisesti Suomen näkökulmasta. Esimerkiksi ”Energy Highway”-malleihin liittyvä valmistelu osoittaa, että komission lähtökohdat eivät välttämättä ole suoraan Suomelle edullisia, ja top-down-prosesseihin vaikuttaminen voi olla haastavampaa verrattuna nykyiseen verkonhaltijavetoiseen malliin. ENNOH:ssa (vedyn siirtoverkonhaltijoiden yhteistyöjärjestössä) onkin pohdittu niin sanottua hybridiratkaisua, jossa nykyinen skenaariokehikko säilyisi, mutta komissio toimisi eräänlaisena neutraalina välittäjänä ENNOH:n, ENTSO-E:n ja ENTSO-G:n välillä, ja tällainen malli voisi tasapainottaa vaikutusvaltaa eri toimijoiden kesken.

Skenaarioiden siirrolla komissiolle voi olla vaikutuksia myös laatuun ja todenmukaisuuteen. Kanta- ja siirtoverkonhaltijat hallitsevat käytännönläheisen tiedon energiainfrastruktuurin suunnittelusta ja operoinnista, ja siksi niiden osallistuminen verkon suunnitteluun on tärkeää. Jos skenaariotyö etääntyy tästä teknisestä asiantuntemuksesta, riskinä on, että lopputulos painottuu poliittisiin tavoitteisiin tavalla, joka ei täysin huomioi järjestelmän reaalimaailman rajoitteita. Samalla kanta- ja siirtoverkonhaltijoiden asema kriittisten investointien perusteluissa heikkenee, mikä voi vaikuttaa investointien aikatauluihin ja priorisointiin.

Myös päivityssyklin pidentäminen kahdesta vuodesta neljään vuoteen sisältää sekä etuja että riskejä. Nykyinen prosessi on hyvin raskas, resursseja kuluttava ja usein viivästynyt, joten neljän vuoden väli toisi kaivattua väljyyttä ja ennakoitavuutta. Toisaalta energiamarkkinat ja politiikka muuttuvat nopeammin kuin neljässä vuodessa: esimerkiksi TYNDP24:n ja TYNDP26:n oletusten välillä on merkittäviä eroja. Pidempi sykli kasvattaa riskiä siitä, että lähtötiedot ehtivät vanhentua syklin loppua kohti, riippuen siitä, miten aikataulu ja päivityspisteet lopulta määritellään.

Yhteenvetona toteamme, että Gasgrid pitää nykyistä mallia (jossa vastuu on selkeästi ENTSO:illa ja ENNOH:illa) parempana vaihtoehtona, sillä se tuo pienten jäsenmaiden äänen paremmin kuuluviin. Siten Gasgrid tukee valtioneuvoston kantaa asiassa.

## Valtioiden rajat ylittävä kustannustenjako

Komission ehdottama velvoite käynnistää valtioiden rajat ylittävä kustannustenjakomenettely (CBCA) aina, kun vähintään 10 % projektin arvioiduista hyödyistä kohdistuu jäsenmaahan, joka ei ole mukana hankkeessa, ei ole tarkoituksenmukainen. Tällainen kynnysarvo tekisi mallista aiempaa monimutkaisemman ja lisäisi epävarmuutta hankkeiden valmisteluun. Hyötyjen arviointi on monissa hankkeissa luonteeltaan epäsuoraa ja mallinnuksiin perustuvaa, mikä kasvattaa riskiä erilaisista tulkintaeroista ja vaikeuttaa investointien etenemistä. Kokonaisvaikutus olisi todennäköisesti negatiivinen: hankkeiden toteutettavuus heikkenisi, riskit ja hallinnollinen työ kasvaisivat ja investointipäätösten tekeminen vaikeutuisi.

CBCA-menettely ei saa muodostua edellytykseksi EU-rahoituksen tai de-risking-mekanismien käyttämiselle. CBCA-prosessi ja rahoituskelpoisuus tulee pitää toisistaan riippumattomina, eikä CBCA:n käynnistäminen tai läpikäyminen saa olla ennakkovaatimus esimerkiksi EU-rahoitukselle tai muille TEN-E:ssa tai muussa EU-lainsäädännössä säädetyille mekanismeille. Tämä on tärkeää erityisesti yksityisten investoijien näkökulmasta, sillä CBCA ei ole eikä voi toimia investointiriskin pienentämiseen tarkoitetun mekanismin korvikkeena. Erityisesti jälkikäteiset (ex post) CBCA-päätökset voivat lisätä epävarmuutta ja siten heikentää hankkeiden rahoitettavuutta.

CBCA ei lähtökohtaisesti sovellu hyvin vetyhankkeisiin, jotka ovat luonteeltaan ennakoivia investointeja ja joiden hyötyjen jakautuminen tarkentuu vasta markkinoiden kehittyessä. Verkon käyttäjien ja virtausten epävarmuus vaikeuttaa hyötymallien rakentamista ja tekee CBCA:n soveltamisesta haastavaa. CBCA- ja PCI-prosesseja tulisi kehittää nimenomaan yksinkertaistamisen suuntaan, ei päinvastoin.

Samalla on tärkeää muistuttaa, että huomio tulisi kohdistaa mekanismeihin, jotka todella edistävät hankkeiden toteutumista. Tämä tarkoittaa selkeitä, ennakoitavia ja lainsäädäntöön kirjattavia deriskingtyökaluja, kuten EUtukia, takuita, sopimuksellisia ratkaisuja tai muita instrumentteja, jotka vähentävät investointiriskin tasoa. Infrastruktuurihankkeiden etenemistä ei kiihdytetä mallinnusten ja hallinnollisten prosessien monimutkaistamisella, vaan selkeillä ja ennakoitavilla toteutus- ja rahoituspoluilla.

Yhteenvetona toteamme, että Gasgrid tukee valtioneuvoston kantaa asiassa.

## PCI-hankkeiden status

Grids Package tuo muutoksia PCI/PMI-kelpoisuuskriteereihin, hakuprosessiin sekä hankkeiden statuksen ylläpitoon. Muutoksilla pyritään selkeyttämään TYNDP-menettelyä ja vähentämään hallinnollista taakkaa erityisesti hankkeilta, jotka ovat jo saavuttaneet merkittävän etenemisasteen (regulatory approval, FID tai riittävä rakentamisen edistyminen). Samalla kelpoisuuskriteerejä tiukennetaan erityisesti vetyinfrastruktuurin osalta, mikä nostaa kynnystä uusille hankkeille.

Komission ehdotukset, jotka vapauttavat valmiita tai pitkälle edenneitä hankkeita uudelleen hakemisesta, ovat Gasgridin näkökulmasta myönteisiä.

Samalla on kuitenkin syytä huomioida, että:

- PCI-statuksen ylläpito edellyttää jatkossa hankkeen myöhäisen vaiheen statuksia.

- Kehitysvaiheen hankkeille olisi tärkeää saada konkreettisempi mekanismi osoittaa hankkeen kehitysvaihe esimerkiksi CEF-tuen ehtojen täyttymisen kautta. Ilman tätä riskinä on, että alkuvaiheen hankkeet joutuvat hallinnollisesti raskaampaan prosessiin ja niiden jatko vaikeutuu.

Edellä todetun perusteella Gasgrid peräänkuuluttaa joustavuutta PCI-statuksen ylläpidolle myös niiden hankkeiden osalta, jotka ovat vasta kehitysvaiheessa.

## PCI-hankkeiden riskien vähentäminen ja rahoitus (De-risking and financing)

Grids Package korostaa rajat ylittävien energiainfrastruktuurien keskeistä roolia EU:n pitkän aikavälin ilmasto- ja energiatavoitteiden saavuttamisessa. Paketti tunnistaa sekä merkittävät investointitarpeet että erityisesti vetyinfrastruktuuriin liittyvät rahoitettavuus- ja riskienhallinnan haasteet. Vaikka komissio painottaa investointiympäristön vahvistamista, pakettiin ei sisälly konkreettisia EU-tason de-risking-ratkaisuja, vaikka tarve on selvästi tunnistettu. Samalla kansalliset sääntelyviranomaiset, kuten Energiavirasto, saavat laajan vastuun toteuttaa tarvittavia kannustimia korkeariskisten infrastruktuurihankkeiden edistämiseksi.

Nostamme esiin keskeiset huomiomme koskien EU-tasoisia riskienhallintamekanismeja, rahoitusratkaisuja sekä kansallisten toimijoiden roolia infrastruktuurihankkeiden toteuttamisedellytysten varmistamisessa:

### 1. EU-tason konkreettinen riskienhallintamekanismi on välttämätön rajat ylittävien hankkeiden toteuttamiseksi

Investointitarpeen ja riskien tunnistaminen on hyvä alku, mutta EU-lainsäädäntöön tarvitaan selkeästi määritelty, lainsäädäntöön (esim. TEN-E) kirjattava EU-tason riskienhallintamekanismi. Sen tulisi sisältää vähintään:

- toteutusaikataulu;
- mekanismin rakenne;
- EU-takauksen laajuus; ja
- osallistumiskriteerit, joilla varmistetaan tasapuolinen ja läpinäkyvä kohtelu eri hankkeiden välillä.

ENNOH on työstänyt ehdotusta komissiolle EU:n laajuisen ITCA-mallin (Inter Temporal Cost Allocation) implementoinnista. Gasgrid on osallistunut ehdotuksen valmisteluun ja jatkaa aktiivista osallistumista asian edistämiseksi.

### 2. EU:n taloudellisen roolin tulee vahvistua – ratkaisut integroitava seuraavaan MFF-kauteen

Gasgrid katsoo, että komissiolle on tärkeää korostaa, että investointien toteutuminen edellyttää EU:lta nykyistä vahvempaa ja sitovampaa taloudellista roolia.

Tämä tarkoittaa:

- riskienhallinta- ja takausmekanismin sisällyttämistä seuraavaan monivuotiseen rahoituskehykseen (MFF), ja siihen liittyviin instrumentteihin
- ajoitusta siten, ettei mekanismin puute hidasta hankkeiden etenemistä kriittisellä aikavälillä

Ilman selkeää EU-tasoista rahoitusvastuuta infrastruktuurihankkeiden toteutettavuus ja markkinoiden syntyminen vaarantuvat.

### 3. Kansallisille sääntelyviranomaisille annettu vastuu korostaa prosessin onnistumisen merkitystä

Grids Package antaa kansallisille regulaattoreille (kuten Energiavirastolle) huomattavan päätösvallan artikla 20:n mukaisten kannustimien toteuttamisessa.

Tämän vuoksi on tärkeää:

- varmistaa, että kansallinen prosessi ja sääntelymallit määritellään selkeästi
- luoda harmonisoidut ja ennustettavat menettelyt, jotka tukevat hankkeiden rahoitettavuutta ja investointipäätöksiä

Lisäksi on huolehdittava siitä, että kansallinen ja EU-tason sääntely muodostavat keskenään johdonmukaisen kokonaisuuden.

### 4. Eri infrastruktuurien välisen arvon tunnistaminen

Hankkeiden hyötyjen arvioinnissa tulisi rajat ylittävien hyötyjen ohella tunnistaa myös eri infrastruktuurien väliset systeemihyödyt erityisesti uusiutuvien energiamuotojen vaihtelevan tuotannon näkökulmasta. Tämän osalta tulisi erityisesti huomioida seuraavat näkökohdat:

- **kaasuverkko voi tukea sähköjärjestelmää** korkeasti vaihtelevassa tuotantoympäristössä
- **vetyverkko tukee sähköjärjestelmää** sekä varastoinnin että jouston kautta
- **maantieteellinen ja teknologinen hajautus lisää resilienssiä ja huoltovarmuutta**

Näiden hyötyjen huomioiminen on tärkeää myös rajat ylittävien investointien kustannus-hyöty-analyyseissa ja hyötyjen jakomalleissa (CBA/CBCA).

### 5. Komission tavoite mahdollistaa institutionaalisten investoijien tarjoama rahoitus

Grids Package -ehdotusta koskevan kommunikaation mukaan ”The EU budget must play a stronger role in de-risking private investment and *unlocking financing by institutional investors*.” Infrastruktuurin omistajiin kohdistuu kuitenkin tiukat vaatimukset erityisesti eriyttämisen osalta, mikä herättää kysymyksen siitä, voiko esim. tuulivoimaan sijoittanut institutionaalinen sijoittaja rahoittaa ja sitä kautta (vähemmistö)omistaa myös energian siirtoinfrastruktuuria. Liian tiukat säännöt rajoittavat rahoituksen löytämistä ja hankkeiden toteutumista. Koska toteutettavuus on uuden vetymarkkinan kehittymisen keskeinen haaste, olisi perusteltua nostaa tämä teema keskusteluun, vaikka se ei olekaan varsinaisesti osa Grids Packagea, vaan EU:n energiamarkkinalainsäädäntöä osana EU:n kaasupakettia.

## Energy Highways

Energy Highways -ehdotus on periaatetasolla kannatettava ja tarjoaa mahdollisuuden rakentaa strategista, EU-laajuista kokonaisnäkemystä tulevista energiainfrastruktuurin runkoyhteyksistä. Samalla on kuitenkin todettava, että komission esittämät alustavat Energy Highway-kokonaisuudet ovat maantieteellisesti epätasapainossa, eivätkä ne kohtele jäsenmaita yhdenvertaisesti. Suomen kannalta ehdotus eriarvoistaa erityisesti PCI-hankkeiden asemaa ja voi heikentää niiden etenemismahdollisuuksia.

Läpinäkyville ja tasapuolisille valintakriteereille on tarve. Kaikkien vety- ja energiakäytävien – myös Suomen kautta kulkevien – tulisi saada yhdenmukainen poliittinen kohtelu. Energy Highway-statuksen tulee perustua objektiivisiin, avoimesti perusteltuihin kriteereihin, ei etukäteen rajattuihin poliittisiin painotuksiin. Edellyttäen että malli jää voimaan, on perusteltua, että kokonaisuudelle pyritään saamaan nimetty ja yhtenäinen asema,

jotta myös Pohjois-Euroopan infrastruktuuri voisi hyötyä samasta poliittisesta näkyvyydestä ja EU-tasoisesta priorisoinnista kuin eteläiset käytävät.

Samalla on syytä huomioida poliittiset riskit. Komission esityksessä Energy Highwayt nostetaan vahvasti esiin, ja niiden edistämiselle kaavaillaan nopeutettua poliittista koordinaatiota sekä kohdennettuja toimenpiteitä jo 6–9 kuukauden aikajänteellä. Tämä luo tilanteen, jossa Energy Highway-hankkeet voivat saada etuoikeutetun aseman niin rahoituksessa, luvitusprosessien priorisoinnissa kuin kunnianhimoisten aikataulujen tukemisessa. Se puolestaan voi syrjiä muita yhtä hyödyllisiä, mutta virallisesti esimerkiksi PCI-statuksella eteneviä hankkeita.

Suomen näkökulmasta riskit eivät ole vain poliittisia, vaan myös taloudellisia ja teollisia. Jos eteläiset Energy Highway-kokonaisuudet onnistuvat varmistamaan itselleen nopean pääsyn Keski-Euroopan kulutusmarkkinoille, pahimmillaan Suomi menettää mahdollisuuden olla osa eurooppalaisen vetytalouden kustannuskilpailukykyisimpiä arvoketjuja. Tämä heijastuisi pitkällä tähtäimellä sekä investointien sijaintiin että kotimaisen teollisuuden asemaan suhteessa muihin jäsenmaihin. Huomioiden viimeaikainen globaali kehitys ja EU:n johdon energiaomavaraisuuden ja energiaturvallisuuden korostaminen, Energy Highwayt olisivat perusteltuja kullekin Euroopan alueelle vahvistamaan alueellisia hyötyjä ja kokonaisturvallisuutta.

Kokonaisuutena voidaan todeta, että Energy Highways -ajattelu tarjoaa potentiaalia, mutta sen toteutuksen on oltava tasapuolista, läpinäkyvää ja aidosti koko Euroopan kattavaa. Suomen kannalta on tärkeää vaikuttaa siihen, että myös pohjoiset ratkaisut arvioidaan samoin kriteerein ja että mahdollinen Energy Highway-status ei synnytä pysyvää eriarvoa infrastruktuurihankkeiden priorisointiin.

## Merialueiden verkon kehitys (Off-shore network development)

Offshore-infrastruktuurin suunnittelussa komission ehdotukset säilyttävät ENTSO-E:n johtavan roolin, eikä uudessa sääntelyssä ole varmistettu ENNOH:lle vastaavaa oikeudellista asemaa suunnitteluprosessissa. Vaikka johdanto-osan perustelut tunnistavat tarpeen integroidulle, eri energiamuodot huomioivalle suunnittelulle, tämä ei vielä heijastu velvoittaviksi säännöksiksi.

Gasgrid katsoo, että asiassa on keskeistä varmistaa ENNOH:in tasavertainen asema offshore-verkkosuunnittelussa sekä selkeyttää sääntelyn teknologianeutraaliutta seuraavasti:

1. **Off-shore -verkkosuunnittelu tulisi toteuttaa ENTSO-E:n ja ENNOH:in yhteisvastuullisena prosessina**

Keskeiset perustelut:

- Offshore-tuotannon liittäminen mantereeseen voi tapahtua joko **sähkönä tai vetynä**, ja optimaalinen ratkaisu voi vaihdella alueittain.
- Molempien energiamuotojen verkkoja edustavien elinten on oltava mukana tasavertaisesti, jotta suunnittelu on teknologianeutraalia ja perustuu koko Euroopan järjestelmäoptimiin.
- ENNOH:in oikeudellinen velvoite laatia integroidun vetytalouden TYNDP (artikla 60(1), asetus 2024/1789) tekee siitä luontevan ja välttämättömän toimijan myös offshore-verkkosuunnittelussa.
- Vedyn offshore-putket tulisi huomioida omana kategorianaan TEN-E -asetuksessa.

2. **Lainsäädännön on oltava teknologianeutraalia – eri energiamuotojen tasapuolinen kohtelu ehkäisee vääristymiä**

Energiajärjestelmän suunnittelu tulee toteuttaa teknologianeutraalisti:

- Vääristymät syntyvät, jos suunnittelu- ja päätöksentekovalta kohdistuu vain yhteen energiamuotoon (sähkö), vaikka todelliset optimaalit ratkaisut voisivat löytyä **elektronien ja molekyylien yhdistelmistä**.
- Teknologianeutraalius on myös keskeinen periaate EU-lainsäädännössä, ja sen toteutuminen edellyttää, että eri verkko-operaattorit ovat **tasavertaisessa asemassa** suunnitteluprosessissa.
- ENNOH:in ja ENTSO-E:n tasapuoliset roolit ehkäisevät suunnittelun ohjautumista yksipuolisesti sähköpainotteiseen ratkaisuun vastoin energiajärjestelmän kokonaistarpeita.

Espoossa 11.3.2026

Marko Janhunen
VP Public Affairs
Gasgrid Finland Oy